

ARCHIV MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM

**KOMUNISTICKÁ STRANA ČESKOSLOVENSKA,
MĚSTSKÝ VÝBOR ÚSTÍ NAD LABEM
1947 – 1986**

Inventář číslo AP 251
NAD 698

Věra Hladíková
Ústí nad Labem 2012

Úvod

1) Vývoj organizace úřadu

Přehledné dějiny Městského výboru KSČ v Ústí nad Labem pro nedostatek pramenů nelze postihnout v úplnosti. Je zřejmé, že místní organizace komunistické strany fungovala ve městě již před válkou, od roku 1921. Byla podřízená okresní stranické organizaci. Již v dubnu 1921 jsou některá shromáždění nespokojených sociálních demokratů nazývána komunistickými schůzemi, např. 2.4. 1921 proběhla stranická shromáždění ve Staré Klíši, v Trmicích, Předlicích, Neštěmicích, ve Vaňově, na Bukově, 15.4.1921 vznikla Místní organizace KSČ Skřivánek. 21. 5. 1921 se konala v České besedě v Ústí nad Labem (dnes Revoluční 78/1219) schůze ústecké komunistické organizace. 28. 5. 1921 byla na schůzi dřívější levice v Krásném Březně v Českém domě podána zpráva o ustavujícím sjezdu strany v Praze.

Komunistická strana se účastnila voleb do městského zastupitelstva a vždy zaujala poměrně slušné pozice ve správě města. Kandidujícími jsou občané města Ústí nad Labem a tudíž i členové městské stranické organizace. Již v obecních volbách 16. 9. 1923 obdržela 3029 hlasů, za které získala 5 míst v městském zastupitelstvu a jedno křeslo v městské radě pro Ferdinanda Schramka. Ve volbách 16. 10. 1927 za 3271 získaných hlasů se jí dostalo 6 míst v zastupitelstvu a jedno v radě, opět pro Ferdinanda Schramka. Volby 27. 9. 1931 přinesly pro KSČ v Ústí nad Labem 3694 hlasů, za které obsadili místa 6 zastupitelů a jednoho radního – Antona Smetanu. Ten se mandátu zřekl 31. 1. 1936. V květnu 1938 získali ústečtí komunisté 1338 hlasů pro 2 zastupitele. Za komunistickou stranu se do rady dostal Ernst Vogel. Dominantní úlohu začala ve správě města hrát Sudetendeutsche Partei v čele s Konradem Henleinem (19 874 hlasů a 29 míst v městském zastupitelstvu). Po obsazení Sudet v roce 1938 KSČ musela přejít do ilegality.

Rok	Přehled členů KSČ v městském zastupitelstvu *
1923	Blok českých volebních stran ve volbách v roce 1919 – Šrámek Ferdinand, tajemník; Jaroslav Beneš, ředitel školy; Dolejš Wenzel, sklář; Horčic Josef, prokurista; dr. Koeser Rudolf, soudce okresního soudu; Franz Kolář, kameník; Josef Lalouček, dělník;
1926	Josef Hudl, učitel; Šrámek Ferdinand, tajemník; Ritschel Josef, invalida; Schaffranke Marie manželka topiče; Loukota Franziska, manželka zámečníka
1934	Jan Eisner, sklář; Antonín Smetana, sklář; Karl Felber, nezaměstnaný; František Vobecký, truhlář (v radě); Rudolf Berger, dělník (v radě); Oskar Günter, městský úředník

Kontinuita vývoje KSČ na Ústecku v roce 1945 s předválečnou prakticky neexistovala. Nejdříve se místní organizace KSČ obnovily v předměstských obcích – 15. května v Krásném Březně, v Trmicích, 20. května v Předlicích. 24. května 1945 byl zřízen okresní výbor strany. 8. – 9. května 1945 mezi Čechy, kteří řešili situaci v Ústí nad Labem v posledních 48 hodinách, nebyli komunisté. První, jež se dostavili do úřední místnosti jakési nové správy města v budově Syndikátu byli komunisté Duda a Šantrůček. Malý počet německých komunistů spolu s německými sociálními demokraty pomáhal národnímu výboru v prvních hodinách osvobození při uklidňování situace při rabování na nádraží a jinde ve městě, kde bylo třeba. Nový národní výbor vyčlenil pro členy KSČ čtyři resorty veřejné správy. Právě Duda a Šantrůček byli do dvou z nich dosazeni. Komunista Duda se ale zdiskreditoval svým postojem k Němcům, které na Skřivánčím poli střílel a ještě se s tím po večerech chlubil v hostincích. Ze služeb města byl proto propuštěn. Při všeobecné mobilizaci v květnu, jež měla sehnat posily proti rabování, se národnímu výboru přihlásilo 36 německých komunistů a 16 Čechů – nekomunistů. O neúčasti českých komunistů v Ústí nad Labem v prvních dnech osvobození svědčí i složení správních orgánů města i okresu – a to i po 16. květnu 1945. Zdálo se, že komunisté zpočátku ztratili důležité pozice. Příchod nového českého obyvatelstva s sebou přinesl i politickou různorodost občanů. A nově příšlí komunisté se začali hlásit o svá místa. Proto proběhly 15. července 1945 první obecní volby do místního národního výboru s jednotnou kandidátní listinou bloku socialistických stran (ústečtí národní socialisté /13/, sociální demokraté /14/, komunisté /15/). Aklamací zvolených 42 kandidátů si rozdělilo místa v radě – 5 pro KSČ a místa pro dva místopředsedy, 5 pro národní socialisty a místo předsedy a 4 pro sociální demokraty. Komunistickými radními se stali Emil Homer, místopředseda MNV a předseda finanční komise, Jindřich Pavelka, místopředseda MNV a předseda komise pro správu jatek, Karel Pavelka, předseda zemědělské komise, Josef Stočes, předseda personální komise, Václav Frýzek, předseda živnostenské komise, Václav Egersdorf, předseda bytové komise, Vladimír Novák, předseda zásobovací a vyživovací komise. Do jaké míry byli tito jednotlivci zapojeni do práce v aparátě KSČ, městského výboru KSČ nebo OV KSČ není zjištěno. Obdobné pozice si komunisté zajistili i v okresní správní komisi a pozdějším ONV, zde navíc získali posty předsedkyně OSK pro Marii Vobeckou a bezpečnostního referenta pro Květoslava Innemanna. Ten byl ovšem v aparátu KSČ činný

v organizování krajského výboru v Ústí nad Labem. V prosinci roku 1945 měla strana již pevně stanovený program práce v národních výborech, odkud hodlali prosazovat své politické vize až ke konečnému vítězství. Plnění vizí se jim díky propracované taktice a „libě znějícím“ slibům dařilo. 26. května 1946 vyhráli volby do Národního shromáždění, jak ve městě 52,5% hlasů), tak v okrese (55% hlasů). Na základě voleb se obnovil MNV – komunisté zde získali 26 mandátů, ostatní strany 2-10-10. Nesrovnatelné rozložení sil. Při vlastní volbě rady a předsedy MNV se komunisté opírali o spolupráci se sociálními demokraty a tak se jim podařilo získat 9 míst v radě, včetně místa předsedy MNV (Ladislav Dušek) a třetího náměstka (Cilka Richtrová), podrželi si místa vedoucích významných referátů. Obdobné vítězství spadlo KSČ do klína i v pozicích v ONV. Zde obdrželi post předsedy ONV (Marie Vobecká), funkci druhého a třetího náměstka a vedení sedmi referátů.

Základní organizace, městské, místní, celozávodní a podnikové výbory strany byly řízeny okresní organizací strany. Nejvyšším orgánem městské organizace KSČ byla městská konference KSČ. Na ní byl zvolen výbor (asi 21 členný). Nově zvolený městský výbor volil předsednictvo (8 – 9 členné) – v čele stál předseda městského výboru KSČ, původně placený funkcionář. Od roku 1969 předseda městského výboru KSČ zastával funkci neuvolněného předsedy. Organizaci celého městského výboru měl na starosti vedoucí tajemník a tajemník městského výboru KSČ. V roce 1969 došlo ke změně v uspořádání předsednictva. To bylo složeno následovně :

- předseda městského výboru KSČ
- místopředseda (zodpovídá za městské organizace KSČ)
- hospodář
- jednatel
- předseda ekonomické komise
- předseda kádrové komise a komise pro stížnosti
- předseda komise péče o člověka
- předseda spolupráce s MěstNV
- předseda ideologické komise
- předseda komise pro práci se stranickými organizacemi

Přehled vedoucích činitelů městského výboru KSČ

Rok	Předseda MV KSČ	Vedoucí tajemník MV KSČ	Tajemník MV KSČ
1950	Václav Touš		
1951	Václav Touš / Bohumil Kocourek	František Hájek	
1952	František Hájek	Šeda	Frýček

1953	František Hájek	Bohumil Čejka	
1954		Bohumil Čejka	Bambas
1955		Jan Mašek	Jiří Mohaupt
1956		Jan Mašek	Jiří Mohaupt
1957		Jan Mašek	Jiří Mohaupt
1958		Jan Mašek	Jiří Mohaupt
1968	Jaroslav Zelenka		
1969	Jaroslav Zelenka do 24.7.1969 / Oldřich Beneš	Klepsch	
1974	Miroslav Kapoun		
1977	Miroslav Kapoun		
1983	Miroslav Kapoun		
1984	Miroslav Kapoun		
1986	Milan Zeman		

V roce 1986 proběhla v Ústí nad Labem zásadní změna v uspořádání národních výborů (zákon ČNR z 23. 1. 1986). To se odrazilo i v novém uspořádání stranické výstavby na území krajského města. V zájmu uplatňování vedoucí úlohy strany navazovala na nově utvořenou strukturu státních orgánů i struktura stranických orgánů. Své opodstatnění ztratil městský výbor KSČ v Ústí nad Labem jako pomocný orgán OV KSČ. Bylo zapotřebí přebudovat stranickou strukturu ve městě tak, aby co nejučinněji napomáhala řízení nižších stranických orgánů a organizací. městský výbor KSČ spolu s městskou kontrolní a revizní komisí ukončil činnost k 30. 6. 1986. V souvislosti s ukončením činnosti městského výboru KSČ ukončily činnosti i jeho komise – komise pro stranickou práci, ideologická komise, ekonomická komise, komise pro práci s mládeží a tisková komise. Poslední společné jednání komisí proběhlo 27. 6. 1986. V jednotlivých obvodech města byly ustanoveny místní výbory KSČ. Vzniklo tak šest místních výborů KSČ.

Pro obvod č.1 vznikl místní výbor KSČ střed města – 13 členný (9 členů místní kontrolní a revizní komise). V jeho územním působení byly zastoupeny rozhodující stranické organizace – ze Spolchemie, generálního ředitelství Pozemních staveb, Sigmy, Teplárny Trmice, Metazu, Chemopharmy, obvodního národního výboru. Vzhledem k charakteru obvodu a náročnosti stranické práce v obvodu č.1 zastával funkci předsedy místního výboru KSČ politický pracovník OV KSČ.

Pro obvod č. 2 vznikl místní výbor KSČ Chlumeč – 9 členný (místní kontrolní a revizní komise 5 členů). Nově v něm byly zastoupeny základní organizace KSČ Státního statku, Strojní traktorové stanice Chabařovice, Dolu 5. květen, základní organizací obcí Chlumeč,

Přestanov, Chabařovice, Roudníky, Žandov a při obvodním národním výboru č. 2 v Chlumci. Pro obvod č. 3 vznikl místní výbor KSČ Bukov – 11 členný (místní kontrolní a revizní komise 7 členů). V místním výbor KSČ Bukov byly zastoupené stranické organizace – Tlaková plynárna, Severočeské plynárny, Severočeské vodovody a kanalizace, Průmstav, Vodohospodářské stavby, Zemědělské stavby, Čedok, při podnikovém ředitelství Palivového kombinátu Antonína Zápotockého, při podnikovém ředitelství Prefy, Inženýrské a koordinační skupině ministerstva vnitra pro stavebnictví, obvodním národním výboru, krajské nemocnici, Pedagogické fakultě a středních školách,

Pro obvod č. 4 vznikl místní výbor KSČ Severní Terasa – 9 členný (místní kontrolní a revizní komise 5 členů). Do obvodu např. patřila základní organizace KSČ Hydrometeorologického ústavu, při Stavebním bytovém družstvu Družba a krajské finanční správě.

Pro obvod č. 5 vznikl místní výbor KSČ Neštětice – 11 členný (místní kontrolní a revizní komise 7 členů). Větší stranické organizace v obvodu byly Tonaso, Severočeské konzervárny a droždárny, Stavební izolace, Stavební stroje, Technické služby města, Severočeský pivovar, Okresní stavební podnik, Severočeské pekárny, obvodní národní výbor v Neštětích, Severografia.

Pro obvod č. 6 vznikl místní výbor KSČ Střekov – 11 členný (místní kontrolní a revizní komise 7 členů). V tomto místním výboru byly zastoupeny základní organizace KSČ Setuzy, Strojbalu, Závodů průmyslové automatizace, obvodního národního výboru, Českých loděnic, podnikového ředitelství Uhelných skladů-, dopravního uzlu ČSD Střekov.

Členy místních výborů KSČ a místních kontrolních a revizních komisí KSČ byli dále dosavadní členové městského výboru KSČ a městské kontrolní a revizní komise KSČ Ústí nad Labem podle obvodu jejich bydliště.

Ustanovení těchto místních výborů KSČ a místních kontrolních a revizních komisí KSČ bylo provedeno v návaznosti na zvolení těchto orgánů na plenárních schůzích v měsíci červenci a srpnu 1986.

2) Vývoj a dějiny fondu

Archivace a skartace písemností vzniklých z činnosti městských, celozávodních a základních organizací v okrese byla prováděna centrálně na základě Zásad ÚV KSČ o archivaci stranických materiálů z roku 1965. Všechny uvedené nižší složky předávaly své písemnosti a skartační návrhy ke schválení OV KSČ. Archiv OV KSČ byl archivem přechodného uložení,

ve kterém měly být materiály ze stranických organizací uloženy po stanovenou dobu a po ní byly předány do archivu KV KSČ. Poslední takový převod proběhl v prvním čtvrtletí roku 1988. Tehdy proběhla i centrální skartace dokumentů – plány práce, došlá pošta, měsíční hlášení, duplicitní zápisy, agenda stranické výchovy, pozvánky, brožury. Za dokumenty typu A byly považovány zápisy z členských a výborových schůzí a zápisy z konferencí. Archivní jednotkou bylo jedno zasedání (včetně dokladových materiálů).

V prosinci 1989 nechal převést tajemník Jaroslav Kohák do Státního oblastního archivu v Litoměřicích společně se spisy OV KSČ též dokumentaci městského výboru KSČ, odtud v rámci delimitace archiválií se dostaly v roce 2004 do Archivu města Ústí nad Labem, kniha přírůstků 888.

3) Archivní charakteristika fondu

Fond je uspořádán podle organizační struktury místní (městské) organizace. Systém archivace bral ohled na dochované dokumenty a fond byl proto uspořádán do následujících skupin.

- Městské konference KSČ
- Plenární zasedání MV KSČ
- Zasedání předsednictva (byra) MV KSČ
- Komise MV KSČ
 - ekonomická komise
 - společná komise MV KSČ, MěNV, MV národní fronty, MV SSM pro zajištění politických akcí v krajském městě
 - komise pro práci s mládeží
 - komise pro stranickou práci
- Různé
- Příležitostné tisky

Ve fondu nebylo skartováno. Část dokumentů byla zasažena plísní, byla proto vysušena a desinfikována. Některé zápisy mají znečištěné první strany, mnoho zápisů je vedeno na průklepovém papíře.

4) Stručný rozbor obsahu fondu

Fond není dochován v úplnosti. Přesto obsahuje tři hlavní skupiny spisů městské organizace. Zápisy jednání městských konferencí začínají až V. městskou konferencí v roce 1950 a pokračují v úplnosti až do konference v roce 1957. Ostatní léta jsou dochována mezerovitě, přesto každé desetiletí má zastoupení konaných konferencí. Obdobné je tomu i v dochování

zápisů z plenárních zasedání a v zasedání předsednictev městského výboru KSČ. Úplnost je opět u let 1950 – 1957, 1958. Následná léta vykazují značnou mezerovitost. Jednání komisí a ostatní dokumentace má charakter jednotlivin, je spíše náhodného dochování.

5) Záznam o vypracování inventáře

Inventář fondu vypracovaly archivářky Stanislava Kešnerová a Iva Kolářová v letech 2007 – 2011. Úvodem opatřila Věra Hladíková v roce 2011.

6) Literatura

Leopold Pözl, Leben und Kraft durch kommunales Schaffen der Stadt Aussig 1918-1938.
Sloupcový obtah, Ústí nad Labem 1938
Alfred Piffel, Kronika města Ústí nad Labem za válečná léta 1938 – 1945, Ústí nad Labem 1947
J. Bouček, F. Cvrk, Komunistická strana Československa 1921 – 1938. Regesty z archivních dokumentů a článků regionálního tisku KSČ. Ústí nad Labem 1982, rukopis
F. Cvrk, Volby v okrese Ústí nad Labem v letech 1923 – 1938 a rozbor jejich výsledků, Ústecký sborník historický 1985, s. 363 – 453
Kol., Cestou k socialismu, Ústí nad Labem 1978
Kol., Na prahu nového života, Ústí nad Labem 1965
Kol., Dějiny města Ústí nad Labem, Ústí nad Labem 1995
Předvoj, list národní fronty. 1945
Sever, krajský týdeník KSČ pro severočeské pohraničí. 1945 – 1946
Průboj, orgán severočeského KV KSČ. 1949 – 1990

MĚSTSKÉ (MÍSTNÍ) KONFERENCE KSČ

1	Městská konference KSČ v Ústí nad Labem 21. 5.1950	1950	B 1
1	Městská konference KSČ v Ústí nad Labem 19.– 20. 5.1951	1951	B 1
1	Městská konference KSČ v Ústí nad Labem 30. 3.1952	1952	B 1
1	Městská konference KSČ v Ústí nad Labem 11.-12. 4.1953,	1953	B 1
1	Městská konference KSČ v Ústí nad Labem 13.-14. 3.1954	1954	B 1
1	Městská konference KSČ v Ústí nad Labem 5. – 6. 3.1955	1955	B 1
1	Městská konference KSČ v Ústí nad Labem 17.-18. 3.1956	1956	B 2
1	Usnesení městské konference KSČ v Ústí nad Labem 1957	1957	B 2
1	Místní konference KSČ v Ústí nad Labem 19. 2.1961 – program a návrh usnesení	1961	B 2
1	Místní konference KSČ v Ústí nad Labem 15. 2.1962 – návrh usnesení a složení kandidátů předsednictva	1962	B 2
1	Místní konference KSČ v Ústí nad Labem 1964 – návrh usnesení a složení kandidátů předsednictva	1964	B 2
1	Místní konference KSČ v Ústí nad Labem 28. 2. 1965 – návrh usnesení (<i>tisk</i>)	1965	B 2
1	Místní konference KSČ v Ústí nad Labem 27. 2. 1966 – návrh usnesení, složení předsednictva a komisí	1966	B 2
1	Městská konference KSČ v Ústí nad Labem 14. 3.1971; politicko organizační zajištění konference	1971	B 2
1	Městská konference KSČ v Ústí nad Labem 31. 3.1974; brožura pro účastníky, vyřízení připomínek	1974	B 2
1	Městská konference KSČ v Ústí nad Labem 31. 1.1976	1976	B 2
1	Městská konference KSČ v Ústí nad Labem 11. 2.1978	1978	B 3
1	Městská konference KSČ v Ústí nad Labem 31. 1.1981; brožura pro účastníky konference	1981	B 3
1	Městská konference KSČ v Ústí nad Labem 12. 3.1983; brožura pro účastníky konference	1983	B 3
1	Městská konference KSČ v Ústí nad Labem 11. 1.1986	1986	B 3

PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ MV KSČ

2	Zasedání a mimořádná zasedání pléna MV KSČ (<i>viz příloha D</i>)	1950 – 1980	B 4 – B 6
---	---	-------------	-----------

ZASEDÁNÍ PŘEDSEDNICTVA (BYRA) MV KSČ

3	Zasedání a mimořádná zasedání předsednictva (byra) MV KSČ (<i>viz příloha D</i>)	1950 – 1984	B 7 – B 24
---	--	-------------	------------

inv. č.	obsah	čas. rozsah	evid. číslo
KOMISE MV KSČ			
4	Složení komisí MV KSČ	1970, 1981	B 24
EKONOMICKÁ KOMISE			
5	Složení komise	1973	B 24
SPOLEČNÁ KOMISE MV KSČ, MěNV, MV NÁRODNÍ FRONTY, MV SSM PRO ZAJIŠTĚNÍ POLITICKÝCH AKCÍ V KRAJSKÉM MĚSTĚ			
6	Zápisy z jednání	1975 – 1976	B 24
KOMISE PRO PRÁCI S MLÁDEŽÍ			
7	Zápisy z jednání	1982	B 24
KOMISE PRO STRANICKOU PRÁCI			
8	Zhodnocení činnosti komise	1982	B 24
RŮZNÉ			
9	Společné plenární zasedání OV KSČ a MV KSČ – Záznam z jednání 11. 3. 1969 o životním prostředí	1969	B 24
10	Pokyny základním organizacím	1969	B 24
11	Zpráva o činnosti předsednictva 1. 12. 1979 – 14. 1. 1980	1980	B 24
PŘÍLEŽITOSTNÉ TISKY			
12	Oběžník č. 3	1947	B 24
13	Hlavní úkoly a cíle Městského výboru KSČ v Ústí nad Labem	1976	B 24
14	Rozpracování závěrů XV. sjezdu KSČ v městské organizaci KSČ v Ústí nad Labem schválené plenárním zasedáním Městského výboru KSČ dne 22. 5. 1976	1976	B 24
15	Rozpracování závěrů XVI. sjezdu KSČ v městské organizaci KSČ v Ústí nad Labem schválené plenárním zasedáním Městského výboru KSČ dne 21. 5. 1981	1981	B 24